

Bilateralt
forsknings-
samarbete med
Östeuropa
– ett regeringsuppdrag

Högskoleverket 1997

Högskoleverket • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7851, SE-103 99 Stockholm
tfn 08-453 70 00 • fax 08-453 70 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Bilateralt forskningssamarbete med Östeuropa – ett regeringsuppdrag

Producerad av Högskoleverket i augusti 1997

Högskoleverkets rapportserie 1997:28 R

ISSN 1400-948X

ISRN HSV-R--97/28--SE

Innehåll: Avdelningen för utvärdering och kvalitetsarbete

Grafisk form: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Printgraf, Stockholm, september 1997

Innehållsförteckning

1 Missivskrivelse	5
2 Sammanfattande beskrivning av lärosätenas samarbete budgetåren 1991/92–1995/96.	7
Hinder och problem	10
Effekter	10
Fortsatt samarbete	11
Högskoleverkets rekommendationer	11
3 Uppsala universitet	12
Effekter och hinder för samarbetet	13
4 Lunds universitet	14
Effekter och hinder för samarbetet	15
5 Göteborgs universitet	16
Effekter och hinder för samarbetet	17
Åtgärder som skulle kunna underlätta det fortsatta arbetet:	18
6 Stockholms universitet	19
7 Umeå universitet	21
Effekter och hinder för samarbetet	22
Fortsatt samarbete	22
8 Karolinska institutet (KI)	24
Effekter och hinder för samarbetet	25
Fortsatt samarbete	25
9 Kungl. Tekniska högskolan	26
Effekter och hinder för samarbetet	27
Fortsatt samarbete	27
10 Luleå tekniska universitet	29
Effekter och hinder i samarbetet	30
Fortsatt samarbete	30
11 Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)	31
Effekter och hinder för samarbetet	32
12 Chalmers tekniska högskola AB (CTH)	33
Effekter och hinder för samarbetet	34

Fortsatt samarbete	34
Bilaga 1. Tabeller	35
Sammanställning av huvudsakliga samarbetsländer och lärosäten	35
Huvudsakliga samarbetsländer	35
Sammanställning av projektkategorier per budgetår och lärosäte	35
Bilaga 2	45
Regeringsuppdraget	45

1 Missivskrivelse

Birger Jarls gatan 43
Box 7851, SE-103 99 Stockholm
Tfn/Phone: +46 8 453 70 00
Fax: +46 8 453 70 50

Regeringen
Utbildningsdepartementet

Utvärdering och kvalitetsarbete
Vaike Pielbusch
MISSIVBREV

1997-06-13
Reg.nr 62-382-97

Uppdrag till Högskoleverket att utvärdera den särskilda resursen för bilateralt forskningssamarbete med Östeuropa (U97/377/UH)

Regeringen har genom beslut, daterat, 1997-02-06 uppdragit åt Högskoleverket att utvärdera hur de särskilda resurserna för bilateralt forskningssamarbete har använts under perioden 1991/92–1995/96. Totalt har 175 miljoner kronor anvisats för samarbetet varav ca 107 miljoner kronor direkt till universitet och högskolor med fasta forskningsresurser.

För att bereda ärendet har Högskoleverket inhämtat underlag från berörda universitet och högskolor. Lärosätena har haft betydande svårigheter att redovisa verksamhet som sträcker sig över fem år eftersom det inte funnits en inbyggd kontinuerlig uppföljning eller utvärdering i projekten från början. Lunds universitet har avstått från att besvara Högskoleverkets förfrågan men kommer senare under juni månad att redovisa en egen utvärdering om forskningssamarbetet med Östeuropa direkt till regeringen. Linköpings universitet har trots påminnelse inte inkommit med något underlag till verket.

Högskoleverket redovisar härmed sitt uppdrag.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören efter föredragning av projektansvarig Vaike Pielbusch i närvaro av avdelningschefen Ann Fritzell. I handläggningen har även projektansvariga Carin Callerholm och Marie-Louise Persson deltagit.

Agneta Bladh

Vaike Pielbusch

Kopia till: Berörda universitet och högskolor

2 Sammanfattande beskrivning av lärosätenas samarbete budgetåren 1991/92–1995/96.

Av lärosätenas redovisningar framgår att såväl institutioner som enskilda forskare oftast lagt ner ett imponerande arbete och engagemang för att få till stånd ett bilateralt forskningssamarbete med Östeuropa. Utan tvekan har de tilldelade medlen för samarbetet varit mycket viktiga. Inte minst har de särskilda medlen uppmärksammat forskare som inte annars skulle ha prioriterat det östeuropeiska samarbetet på gemensamma forskningsfält. Utan dessa medel hade samarbetet inte fått så stor omfattning.

Antalet samarbetsprojekt varierar stort mellan lärosätena. De stora universiteten har i allmänhet satsat på ett stort antal projekt i många olika östländer. Medlen har fördelats till institutionerna genom någon form av ansökningsförfarande. Det är inte ovanligt att det fattats mellan 200–300 fördelningsbeslut vid ett enskilt lärosäte. Medlen har ofta tillförts redan pågående större forskningsprojekt som kompletterande finansiering, eftersom de tilldelade medlen varit relativt blygsamma i förhållande till vad ett normalt svenskt forskningsprojekt kräver under så lång tid. Med enbart dessa medel hade det inte varit möjligt att finansiera några större långsiktiga projekt. Denna uppläggning av samarbetsprojekten gör att lärosätena har haft svårt att urskilja just de bilaterala medlens användning och effekter. Andra lärosäten, som KTH, CTH och Luleå tekniska universitet har satsat på färre länder och färre projekt, för att bygga upp ett långsiktigt samarbete. Flertalet lärosäten har samverkat med andra finansörer för att få till stånd mera omfattande projekt. Det finns också exempel på att lärosätena organiserat samarbetet i nätverk med flera samarbetsländer och vissa EU-projekt för att på så sätt få ut optimal effekt av även små penningbelopp.

Regeringen anvisade universitet och högskolor sammanlagt 107 miljoner för forskningssamarbete med Östeuropa under perioden 1991/92–1995/96. Lärosätenas redovisningar av internt fördelade medel överensstämmer inte helt med anvisade medel eftersom det ibland har skett förskjutningar mellan budgetåren i den interna fördelningen och i vissa fall

har lärosätena inte heller slutligt fördelat alla medel för hösten 1996 eller redovisat projektens andel i kostnader för gemensamma funktioner som en del av internt fördelade medel.

Lärosätena har sammantaget genomfört över 1500 projekt under perioden. Samtliga lärosäten har inte lämnat en fullständig redovisning för alla åren. Uppgifter från Linköpings universitet saknas helt i redovisningen. En del av projekten har varit långsiktiga, andra av mer kortsiktig karaktär, såsom seminarier, konferenser och inledande kontaktresor. Mer än två tredjedelar av projekten har varit forskningsinriktade, dvs. fallit under någon av kategorierna forskningsprojekt, forskarutbildning eller forskarutbyte. Lärarutbyte står för mellan fem och nio procent, medan kontaktresor, som var mest frekventa i början av perioden, utgör mellan 15 och 20 procent av projekten.

Av lärosätena är det universiteten i Uppsala och Lund samt Sveriges lantbruksuniversitet som genomfört flest antal projekt.

Tabell 1. Uppskattat antal projekt under hela perioden och fördelning på projektkategorier

Lärosäte	Antal projekt totalt	Forskningsprojekt	Forskarutbildning	Forskarutbyte	Lärarutbyte	Kontaktresor
Uppsala universitet	361	44%	14%	22%	6%	14%
Lunds universitet	235					
Göteborgs universitet	181	49%	17%	7%	2%	24%
Stockholms universitet	74	85%	5%			9%
Umeå universitet	119	25%	14%	34%	3%	23%
Karolinska institutet	167	40%	23%	15%	2%	19%
Kungl. Tekniska högskolan	73	38%	16%	29%	3%	13%
Luleå tekniska universitet	35	23%	14%	17%		46%
Sveriges lantbruksuniversitet	229	14%	9%	58%	9%	10%
Chalmers tekniska högskola	106	5%	50%	39%	7%	
Totalt	1526	38%	15%	26%	5%	16%

Anm. Inga uppgifter om projektkategorier finns från Lunds universitet. Uppgifter från Linköpings universitet saknas helt.

De huvudsakliga och mest betydande samarbetsländerna har varit Ryssland, Estland, Lettland, Litauen och Polen. Estland tycks ha en särställning bland de baltiska staterna vilket kan bero dels på den geografiska närheten dels på landets mer västerländska framtoning och redan etablerade kontakter.

Att etablera forskningssamarbete med Östeuropa är komplicerat. Forskare inom vissa naturvetenskapliga och tekniska områden kan påbörja ett samarbete från gemensamma vetenskapliga utgångspunkter då arbetet är internationellt förankrat och det vetenskapliga språket engelska. När man funnit rätta samarbetspartner kan ett samarbete påbörjas relativt snabbt och innebära ett ömsesidigt vetenskapligt utbyte.

Inom områden som humaniora, juridik och samhällsvetenskap, kan de vetenskapliga utgångspunkterna skilja sig avsevärt eftersom dessa vetenskaper är mer kultur- och språkberoende. Här krävs ofta ett långsiktigt arbete för att bygga upp kontakter, nätverk och gemensamma referensramar innan ett fruktbart vetenskapligt samarbete kan komma till stånd. Det har medfört förseningar och många projekt har fått förlängd dispositionsrätt för tilldelade medel.

En variation av ämnen har ingått i det bilaterala samarbetet. Det har funnits forskningsprojekt inom bl.a. arkeologi, lingvistik, folklivsforskning, socialt arbete och pedagogik. Tyngdpunkten har legat på ämnen som miljö, medicin, fysik och kemi. Vissa lärosäten har utvecklat samarbetsprojekt för att bygga upp nya former för administration och ledning inom universiteten samt forskningsbibliotek och projekt som inte kan inordnas under särskilda ämnesområden. Samarbete har förekommit inom samtliga fakultetsområden, även inom områden som saknar fakultetsorganisation som t.ex. lärarutbildningsområdet och det konstnärliga området.

Något omfattande samarbete eller samråd *mellan* de berörda svenska universiteten har i stort sett inte förekommit vilket beklagats av flera lärosäten. Avsaknad av samarbete har i vissa fall lett till att samarbetsländerna kunnat spela ut det ena svenska lärosätet mot det andra. Däremot har ett finansiellt samarbete skett med Svenska institutet (SI), Kungl. Vetenskapsakademien (KVA) och forskningsråden.

En detaljerad sammanställning av ämnesområden, fördelning på projekt-kategorier, antal personer involverade i projekten och fördelade medel per budgetår och lärosäte redovisas i bifogad tabellbilaga.

Hinder och problem

Flera lärosäten konstaterar att det tar tid att bygga upp fungerande kontaktnät. Det har funnits vissa betänkligheter mot att utan erfarenhet av öst-samarbete starta stora forskningsprojekt. Från början var såväl politiska som ekonomiska hinder ett problem – idag är hindren framförallt ekonomiska. De skilda akademiska kulturerna har inneburit ett antal problem på grund av strikta hierarkiska strukturer och byråkrati. Ibland har andra hänsyn än de rent vetenskapliga varit vägledande i den östeuropeiska partners val av samarbetspersoner. Ytterligare ett problem har varit Statens invandrarverks ibland alltför långsamma handläggning av uppehållstillståndsärendena.

Tilldelningen av medel har skett för ett år i taget. Att från början få överblick över en tre- till femårsperiod skulle enligt flertalet lärosäten ha möjliggjort en bättre långsiktig planering.

Effekter

Lärosätena uppger att de särskilda medlen på ett påtagligt sätt ökat möjligheterna till fördjupade kontakter och långsiktiga samarbetsprojekt med universiteten i Östeuropa samtidigt som lärosätena byggt upp ett omfattande kontaktnät.

Att låta unga forskare och forskarstuderande delta i pågående forsknings- och utvecklingsprojekt har gett dem en god kunskapsgrund för att själva medverka och bidra till att lösa problemen i respektive land. De flesta lärosäten har också etablerat former för en ganska omfattande forskarutbildning för unga forskarstuderande från samarbetsländerna. De särskilda medlen har möjliggjort att deras försörjning har kunnat ordnas under vistelsen i Sverige.

Samarbetet har resulterat i mängder av gemensamma publikationer och vetenskapliga artiklar, doktorsavhandlingar och en omfattande kunskapsöverföring från framför allt Sverige till universitet och enskilda institutioner i Östeuropa.

Fortsatt samarbete

Samtliga lärosäten har uppgivit att samarbetet kommer att fortsätta om än i mindre omfattning. Även om ekonomin är det största problemet, tycks finansieringen delvis ha kunnat ordnas. Dels har lärosätena själva avsatt vissa medel till fortsatt samarbete, dels har medel sökts hos Svenska institutet eller inom ramen för ett EU-program. Flera större projekt har dock lagts ner tills vidare eller helt.

Högskoleverkets rekommendationer

I den mån statsmakterna avser att avsätta ytterligare medel för bilateralt samarbete vill Högskoleverket med utgångspunkt i högskolornas redovisningar lämna följande rekommendationer:

- Projektmedel bör i likhet med den särskilda resursen för bilateralt samarbete med Östeuropa anvisas direkt till lärosätena och fördelas genom långsiktiga rambeslut för att undvika tidsödande ansökningsförfarande. De berörda lärosätena har successivt fått stor erfarenhet av och funnit relativt smidiga former för den interna fördelningen av medel vilket borgar för en vetenskaplig kvalitet i de projekt som tilldelas medel.
- Det bilaterala samarbetet bör i likhet med alla andra särskilda satsningar redovisas varje år i lärosätenas årsredovisningar.

Nedan görs en sammanställning av respektive lärosätes redovisning av användningen av medlen för bilateralt forskningssamarbete med Östeuropa.

3 Uppsala universitet

Konsistoriet har fördelat anvisade medel på de olika fakulteterna och samtidigt angivit vissa riktlinjer och prioriteringar för medlens användning. Fakulteterna i sin tur har fördelat medlen efter ett ansökningsförfarande. Avgörande vid fördelningen har varit projektens kvalitet.

Områden som konsistoriet har prioriterat är forskningsinsatser som rör demokratisk och ekonomisk utveckling samt miljön i vid bemärkelse varvid yngre, kvalificerade doktorander i de aktuella länderna har haft hög prioritet i samarbetet. Medlen har inte fått användas till att bygga upp fasta resurser.

Viss samverkan har förekommit med andra lärosäten och med Kungl. Vetenskapsakademien, Vitterhetsakademien och Svenska institutet.

Uppsala universitet har genomfört totalt 361 projekt varav 158 projekt är redovisade som forskningsprojekt. Huvudsakliga samarbetsländer har varit Estland och Ryssland. Uppsala universitet har främst haft samarbete med Tartu universitet, S:t Petersburgs universitet och Moskvas statsuniversitet.

Huvudsakliga ämnesområden har varit medicin, farmakologi, juridik och statsvetenskap. Även inom andra ämnen som teologi, filosofi, statistik, företagsekonomi, fysik och kemi har samarbetet varit omfattande.

Forskningsprojekt, forskarutbildning och forskarutbyte har i genomsnitt utgjort 80 procent av samarbetsprojekten, lärarutbytet i genomsnitt sex procent och kontaktresorna 14 procent.

Ett stort antal personer har varit involverade i projekten, Under budgetåret 1992/93 översteg antalet personer 300, varav 115 personer var från Sverige och 186 personer var från Östeuropa. Merparten av personerna som varit involverade i projekten har varit knutna till forskarutbyten och forskarutbildning.

Tabell 2. Sammanställning av antal projekt och fördelade medel per Budgetår
Uppsala universitet

Budgetår	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr	Uppskattat antal projekt totalt
1991/92	2 000	1 880	56
1992/93	2 140	2 000	94
1993/94	2 201	2 220	70
1994/95	2 256	2 256	64
1995/96	3 470	3 470	77
Summa	12 067	11 826	361

Effekter och hinder för samarbetet

De särskilda medlen har på ett påtagligt sätt möjliggjort fördjupade kontakter och långsiktiga samarbetsprojekt med universitet i Östeuropa. Konkreta exempel på resultat är gemensamma publikationer, doktorsavhandlingar, seminarier, workshops och kongresser.

Några fakulteter har konstaterat att det tar tid att bygga upp fungerande kontaktnät, då man från framförallt rysk sida inte är van vid denna typ av mer informell verksamhet som är det sätt varpå västerländska forskare är vana att arbeta. Det största problemet på sikt är utan tvekan bristen på någorlunda lättillgängliga och förutsägbara resurser.

4 Lunds universitet

Lunds universitet har i brev 1997-05-14 till Högskoleverket meddelat att universitetet valt att avstå från det slag av kvantitativa utvärderingar som nu föreslås. Det är vid ett universitet av Lunds storlek – med en årlig forskningsbudget på ca 2,5 miljarder kronor – en orimlig uppgift att i efterhand kartlägga det särskilda anslaget för bilateralt forskningssamarbete med Östeuropa i den efterfrågade detaljeringsgraden, då dessa medel i stor utsträckning kommit att samverka med andra forskningsanslag.

Universitetsledningen har under 1996 uppdragit åt utvärderingsenheten vid universitetet att göra en kvalitativ utvärdering av verksamheten inom ramen för de särskilda medlen för bilateralt forskningssamarbete med Östeuropa. Rapporten kommer att bearbetas inom universitetet under maj/juni och en officiell upplaga beräknas föreligga under sommaren.

Högskoleverket har fått ta del av en preliminär version av utvärderingen och gör här en kort sammanfattning.

Rektor har efter förslag från områdesstyrelserna fördelat större delen av de anvisade medlen till fakulteterna. Första året erinrades särskilt om att minst 20 procent skulle avse miljöområdet. Medlen fördelades till respektive fakultet och till områdesövergripande verksamhet bl.a. Baltic University. Utöver fördelningen till respektive fakultet 1993/94 avsattes medel till universitetsbiblioteket och 1995/96 till Lärarhögskolan och det Konstnärliga området. Totalt har ca 11,5 miljoner kronor utdelats till forskningssamarbete med Central- och Östeuropa.

Lunds tekniska högskola har erhållit den största andelen av medlen, tätt följt av samhällsvetenskapliga och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna. Tildelningen har varit relativt blygsam i förhållande till vad ett normalt svenskt forskningsprojekt kostar under motsvarande tidsperiod. Det är därför inte realistiskt att förvänta att universitetet skall kunna upprätta större långsiktiga projekt med sina samarbetspartners i Östeuropa om man inte finner kompletterande finansiering från annat håll.

Under perioden har Lunds universitet samarbetat med 12 länder i Öst- och Centraleuropa. De största resurserna har gått till Litauen med 2 miljoner, till Polen med 1,9 miljoner, till Estland med 1,6 miljoner och till Ryssland med 0,7 miljoner. Om man tar hänsyn till projekt som har mer än ett samarbetsland förstärks bilden att det främst är Estland, Litauen och Polen som erhållit mest resurser.

Effekter och hinder för samarbetet

De vetenskapliga effekterna av samarbetet är svårbedömda. Det har saknats en övergripande plan eller policy för vad universitetet vill uppnå och de medel som tilldelats projekten har i allmänhet varit blygsamma i forskningssammanhang. I de fall som mer omfattande forskningssamarbete kommit tillstånd har de bilaterala forskningsmedlen enbart utgjort en mindre del av den totala forskningsresursen vilket gör det svårt att särskilja betydelsen av just dessa medel.

Att etablera ett sådant samarbete som här varit fråga om är en komplicerad process där olika vetenskaper har helt olika villkor för sitt arbete. Inom vissa områden kan samarbetet etableras och leda till ett ömsesidigt utbyte (inom teknik och naturvetenskap) medan det inom andra områden (samhällsvetenskap, humaniora m.fl.) krävs ett långsiktigt arbete att bygga upp kontakter, nätverk och gemensamma referensramar innan ett fruktbart vetenskapligt samarbete kan komma till stånd.

Universitetsstyrelsen har vid fördelning av statsbudgetanslag för perioden 1997–1999 beslutat att uppdra åt områdesstyrelserna att planera för fortsatt hög ambitionsnivå vad gäller forskning och utbildning med inriktning mot Östersjöområdet.

5 Göteborgs universitet

Fördelning av medel har skett genom rektorsämbetets försorg. Beredning av projektförslag från fakulteterna har skett med referensgrupper. Därvid har prioritet givits åt projekt som involverar samarbete med lärosäten i Lettland och Litauen.

Samverkan eller regelbundna diskussioner har inte förts med övriga svenska lärosäten. En större stringens i inriktningen av samarbetet med Östeuropa hade möjliggjort ett effektivare utnyttjande av resurser och bidragit till undvikande av "dubbelarbete." I vissa fall har universitetet märkt, att östeuropeiska samarbetspartners försökt spela ut de svenska högskolorna mot varandra.

Samverkan har förekommit inom ett antal projekt, företrädesvis med Svenska institutet. Universitetet har också avsatt egna medel för samarbetet och då i första hand för grundutbildning. Därutöver har samfinansiering av projekt förekommit med andra myndigheter och främst med forskningsråden.

Göteborgs universitet genomförde 181 projekt under perioden. Medical Academy of Kaunas i Litauen har under hela perioden varit den viktigaste samarbetspartnern. Göteborgs universitet har bedrivit många och stora projekt tillsammans med universitet i Estland och Ryssland. I Estland har det bilaterala samarbetet framför allt skett med Tallinns universitet och i Ryssland med S:t Petersburgs universitet.

Projekten vid Göteborgs universitet har varit inriktade på miljö och olika aspekter på miljö och hälsa. Ett återkommande ämnesområde under hela perioden har varit immunologi. Andra ämnen som återkommit är anatomi, biofysik, kemi, fysik och miljöfysik, socialt arbete och pedagogik.

Antalet personer involverade i det bilaterala samarbetet var som flest under budgetåret 1993/94 då närmare 100 personer deltog från Östeuropa och närmare 70 från Sverige. Det är främst inom forskningsprojekten och forskarutbildningen som dessa personer varit involverade.

Forskningsprojekten utgjorde under hela perioden i genomsnitt 49 procent, forskarutbildningen 17 procent och forskarutbytet 7 procent. Tillsammans utgjorde dessa kategorier i genomsnitt 73 procent. Kontaktresorna utgjorde 24 procent och lärarutbytet utgjorde endast en mindre andel.

Tabell 3. Sammanställning av antal projekt och fördelade medel per budgetår
Göteborgs universitet

Budgetår	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr	Uppskattat antal projekt totalt
1991/92	1 000	915	26
1992/93	2 070	1 977	40
1993/94	2 130	2 208	38
1994/95	2 183	1 974	41
1995/96	3 358	2 986	36
Summa	10 741	10 060	181

Effekter och hinder för samarbetet

De av regeringen avsatta särskilda medlen för bilateralt forskningssamarbete har haft en stor betydelse såväl för initiering som utveckling av forskningssamarbetet med Östeuropa. Inte minst har de särskilda medlen gjort forskare, som inte annars skulle ha prioriterat det östeuropeiska samarbetet, uppmärksamma på gemensamma forskningsfält av stort intresse. Såväl fördjupning som långsiktighet har tillgodosetts genom dessa särskilda insatser.

De skilda akademiska kulturerna har inneburit ett antal problem, där det bl.a. har gällt att finna metoder att forcera de strikt hierarkiska strukturerna i de östeuropeiska systemen.

Inom flera vetenskapliga områden, framförallt inom det samhällsvetenskapliga, där de östeuropeiska lärosätena saknar tradition, har det ibland varit svårt att finna rätt samarbetsperson. Andra hänsyn än de rent vetenskapliga har stundtals varit vägledande i den östeuropeiska partners val av person för t.ex. lärarutbyte. Likaså har – särskilt under de första åren – funnits tecken på att lärosätena varit överlupna av stödinsatser och därmed haft möjlighet att agera för att dra nytta av fler än en bidragsgivare.

Det har varit vanligt att projekten försenats. Ett stort antal projekt har varje år ansökt om förlängd dispositionsrätt av tilldelade medel.

Tilldelningen av medel har skett ett år i taget; att från början ha haft överblick över en tre till femårsperiod skulle ha bidragit till en bättre långsiktig planering.

Åtgärder som skulle kunna underlätta det fortsatta arbetet:

Samarbetet har hittills inte varit helt problemfritt. En av de faktorer som skulle kunna påverka framtida satsningar gynnsamt är en större långsiktighet i utgångsläget.

En annan är en bredare och djupare samverkan mellan svenska lärosäten och en från början inbyggd kontinuerlig uppföljning/utvärdering. En uppföljning på den östeuropeiska sidan av de svenska insatserna för vissa projekt vore värdefullt.

Göteborgs universitet har angivit i sin sammanställning att minst tolv projekt som initierades under perioden kommer att fortsätta med annan finansiering.

6 Stockholms universitet

Medlen fördelades i detalj de första åren genom beslut av rektor utan direkt vetenskaplig bedömning från respektive fakultetsledning. Fr.o.m. budgetåret 1994/95 har rektor fördelat ramar till fakulteterna som gjort detaljfördelning på projekt. Den senare fördelningsmodellen anses ha bidragit till långsiktigare samarbete med längre vistelser i Sverige för gästforskare.

Samarbetsländer har i första hand varit de baltiska staterna och S:t Petersburgs-området i Ryssland.

Stockholms universitet har sedan närmare 30 år haft ett forskarutbyte med det statliga universitetet i S:t Petersburg. Därför kom också det enskilt mest omfattande samarbetet, inom ramen för den särskilda resursen att ske med S:t Petersburg State University.

Stockholms universitet har genomfört 74 bilaterala projekt mellan budgetåren 1991/92–1994/95. Cirka 85 procent av samarbetsprojekten har kategoriserats som forskningsprojekt, 5 procent som forskarutbildning och 10 procent som lärarutbyte. Budgetåret 1995/96 samt hösten 1996 har inte kunnat redovisas, då uppgifterna huvudsakligen bygger på den information som finns tillgänglig på central nivå vid Stockholms universitet och institutionerna ännu inte inkommit med sina redovisningar.

Ämnesområden som varit särskilt framträdande i det bilaterala samarbetet är framför allt ämnen inom humanistisk och samhällsvetenskaplig fakultet med folklivsforskning, arkeologi, företagsekonomi, lingvistik och juridik. Större resurskrävande projekt har bedrivits i ämnena geokemi och geologi under budgetåren 1992/93 till 1994/95.

Huvudsakliga samarbetsländer har varit Estland och Ryssland. Uppskattningsvis har 85 procent av samarbetsprojekten varit forskningsprojekt.

Tabell 4. Sammanställning av antal projekt och fördelade medel per budgetår
Stockholms universitet

Budgetår	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr	Uppskattat antal projekt totalt
1991/92	1 000	1 000	10
1992/93	2 070	2 096	20
1993/94	2 130	2 035	19
1994/95	2 183	2 200	25
1995/96	3 358	Inga uppgifter	Inga uppgifter
Summa	10 741	–	–

7 Umeå universitet

Medlen har utlysts varje år. De två första åren avslutades beredningsarbetet med en överläggning med berörda dekaner. De efterföljande åren, när klarhet nåtts om fördelningsprinciper har medlen fördelats inom det internationella kansliet.

Någon geografisk uppdelning eller uppdelning mellan verksamhetsområdena med andra svenska universitet har inte förekommit. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten har haft visst samarbete med Chalmers. Samverkan har också funnits med European Orthod Society för geografisk orientering av insatser samt med Svenska institutet och Kungl. Vetenskapsakademien.

Umeå universitet har bedrivit bilateralt samarbete med framför allt Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland. Forskarutbyte har främst skett med Estland och Lettland medan forskningsprojekten varit inriktade på Ryssland, framför allt med Kola Science Center i Murmansk samt S:t Petersburgs universitet.

Huvudsakliga ämnesområden har varit mikrobiologi, medicinsk kemi, fysiologisk botanik, rymdfysik, fysiologi men också ämnen som statsvetenskap, ekonomisk geografi och matematisk statistik.

Umeå universitet har under perioden genomfört 119 bilaterala samarbetsprojekt. Antalet redovisade forskningsprojekt uppgick till 30 för hela perioden. Forskningsprojekt, forskarutbildning och forskarutbyten utgjorde 74 procent av samarbetet. Tyngdpunkten har legat på forskarutbyte. Kontaktresorna och lärarutbytet utgjorde tillsammans i genomsnitt 26 procent, varav kontaktresorna utgjorde en majoritet.

Tabell 5. Sammanställning av antal projekt och fördelade medel per budgetår

Umeå universitet

Budgetår	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr	Uppskattat antal projekt totalt
1991/92	1 000	612	11
1992/93	2 070	1 789	31
1993/94	2 130	1 651	23
1994/95	2 183	926	30
1995/96	3 358	3 528	24
Summa	10 741	8 506	119

Anm. Hösten 1996 är ej medräknat.

Effekter och hinder för samarbetet

Medlen har varit viktiga för att samarbetet med Östeuropa har kunnat upprätthållas och utvecklas. Forskare och doktorander från Östeuropa har kunnat delta i ett forskningssamarbete som lett till flera långsiktiga forskningsprojekt inom säkerhetspolitik och miljöpolitik. Dessutom har grundutbildningen inom statsvetenskap i bred mening kunnat utvecklas. En omfattande flora av publikationer har också blivit resultatet av det bilaterala forskningssamarbetet.

Från början var såväl politiska som ekonomiska hinder ett problem ; idag är hindren främst ekonomiska. Viss byråkrati såväl som standarden på laboratorier kan ibland utgöra hinder, liksom en stor instabilitet vad gäller institutioner och personer. Förutsättningarna inom ett projekt kan förändras med kort varsel. En orsak har bland annat varit att högt utbildade akademiker är eftertraktade inom andra mer välbetalda sektorer än universitetsområdet, vilket gör att forskare övergått till andra verksamheter. Handläggningen på Statens invandrarverk har ibland varit alltför långsam.

Fortsatt samarbete

Umeå universitet anger att 16 forskningsprojekt planeras fortsätta med annan finansiering. Samarbetet med de tre baltiska staterna samt Ukraina och Rumänien kommer att fortsätta. Ett omfattande samarbete med Estland har resulterat i ett EU-projekt, som kommer att fortgå. Universitetet kommer också att fortsätta att utveckla kontaktnät med Ryssland och andra forna Sovjetstater.

Framtida insatser bör vara långsiktiga och riktas mot de kvalitativt framstående instituten. Mycket pengar kommer att behövas men även små summor kan ge stora effekter i Östeuropa.

8 Karolinska institutet (KI)

Anvisade medel har fördelats av en särskild kommitté, KIRT (Karolinska International Research and Training Committee) inom KI. Utlysning av medlen har skett både på KI och universiteten i Tartu, Riga och Vilnius – inledningsvis också i Polen och i S:t Petersburg. En förutsättning för att tilldelas medel har varit att ansökan skett från såväl en östeuropeisk institution som från KI. Ansökningarna har betygsatts utifrån tre olika kriterier: vetenskaplig kvalitet, genomförbarhet och värde för östinstitutionen.

Behov av samråd med andra lärosäten har varit begränsat eftersom KI valt att bygga vidare på etablerade kontakter mellan KI:s forskare och forskare i Östeuropa. Det har inte heller funnits någon direkt samverkan med andra program för insatser i Östeuropa.

Under budgetåren 1992/93–1995/96 samt hösten 1996 har KI haft ett stort antal forskningsprojekt och forskarutbildningsprogram. KI har under denna period erhållit cirka två miljoner kronor varje budgetår som har fokuserats på Ryssland, de baltiska staterna samt Polen.

De lärosäten som deltagit i samarbetet är framför allt universitetet i S:t Petersburg i Ryssland och universiteten i Tartu och Tallinn i Estland. KI har genomfört projekt främst inom medicin, farmakologi och andra naturvetenskapliga ämnen. Farmakologi, immunologi och epidemiologi har varit återkommande ämnen varje budgetår i samarbetet med Estland.

Under budgetåret 1993/94 var 186 personer involverade i forskningsprojekt och forskarutbildning, varav 58 personer i Sverige och 128 personer i Östeuropa.

Forskningsprojekten utgjorde i genomsnitt 40 procent, forskarutbildning 23 procent och forskarutbytet 15 procent av samarbetsprojekten. Kontaktresorna, som var mer frekventa under det första budgetåret 1992/93, utgjorde i genomsnitt 19 procent av projekten och lärarutbytet endast en mindre andel.

Tabell 6. Sammanställning av antal projekt och fördelade medel per budgetår
Karolinska institutet

Budgetår	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr	Uppskattat antal projekt
1991/92	0	0	0
1992/93	2 000	1 629	21
1993/94	2 058	1 900	64
1994/95	2 110	2 312	57
1995/96	3 245	2 797	51
Summa	9 413	8 638	193

Effekter och hinder för samarbetet

KI har under de senaste åren byggt upp ett intensivt och fruktbart samarbete med många forskningsinstitutioner i de baltiska länderna, vilket resulterat i flera avhandlingar, en stor mängd vetenskapliga artiklar och en omfattande kunskapsöverföring från Sverige till universitet och enskilda institutioner i Baltikum.

Forskarutbildningsaspekterna har inte alltid betonats tillräckligt starkt. Forskarutbildningen i de baltiska staterna var i början av samarbetet inte väl definierad och den interna kommunikationen mellan universitetsledning och institutioner var bristfällig. Det har hittills funnits för få ekonomiska möjligheter för doktorander från öststaterna att fortsätta forska på hemma-institutionerna efter forskarexamen.

Fortsatt samarbete

KI söker nu medel hos Svenska institutet för att starta ett mer formaliserat forskarutbildningsprogram i samarbete med ledande universitet i Baltikum. Inriktningen är medicinsk vetenskap med prioritet för kliniska områden. Till att börja med avser programmet sex studerande vardera från Estland och Lettland. Man undersöker för närvarande möjligheter att på längre sikt också etablera liknande program med Ryssland, Polen och Litauen.

9 Kungl. Tekniska högskolan

Medlen har fördelats av vicerektor för forskning och forskarutbildning efter förslag från en beredningsgrupp. Policyn har varit att främst satsa på teknikområden som rör miljö och infrastruktur. Bland andra ämnen dominerar datorteknik, fysik och matematik.

Medlen har främst används till långsiktiga samarbetsprojekt och till 90 procent för stipendier till doktoranders och forskares vistelse vid KTH. Samarbetet har främst avsett de tre baltiska staterna samt Polen och Ryssland.

KTH har samverkat med många finansörer för att åstadkomma mera omfattande och kostnadseffektiva projekt. Bland finansörerna märks framför allt Svenska institutet, UD, Johnson Stiftelsen, KVA, IVA och EU-medel inom TEMPUS och 4:e ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling. Andra erfarenheter har varit att det är betydligt effektivare att organisera arbetet med olika partners i nätverk och därigenom få en bättre struktur på samarbetet och en mycket större spridningseffekt på det man vill åstadkomma. Det har ibland också varit det enda sättet att kunna finansiera verksamheten.

De viktigaste samarbetsländerna har varit Estland, Lettland och Litauen. Andra större samarbetsprojekt har ägt rum med Ryssland och Polen. KTH har fokuserat på fyra områden för sitt samarbete med Baltikum: miljövård, energi/elkraft, mark- och vattenresurser och undervattensteknik. I Ryssland har samarbetet skett med S:t Petersburgs universitet och i Polen med universitetet i Gdansk.

KTH uppger att 19 forskningsprojekt kommer att fortsätta med annan finansiering nästa budgetår.

I samverkan med Johnson Stiftelsens stipendieprogram har forskare och studenter från de baltiska staterna via KTH kunnat erbjudas stipendier för vistelse vid universitet och högskolor över hela Sverige. Dessa stipendiat har varit viktiga i uppbyggnaden av olika samarbeten och forskningsprojekt.

Under budgetåren 1992/93–1995/96 samt hösten 1996 fördelades medel till totalt 79 projekt. Forskarprojekten utgjorde i genomsnitt 38 procent av samarbetet, forskarutbildning och forskarutbyte tillsammans cirka 44 procent och kontaktresor och lärarutbyten i genomsnitt 16 procent.

Tabell 7. Sammanställning av antal projekt och fördelade medel per budgetår
Kungl. Tekniska högskolan

Budgetår	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr	Uppskattat antal projekt totalt
1991/92	0	0	0
1992/93	2 000	2 104	17
1993/94	2 058	2 132	21
1994/95	2 110	2 310	22
1995/96	3 245	3 111	19
Summa	9 413	9 657	79

Effekter och hinder för samarbetet

Medlen har satsats på långsiktiga projekt varvid en stor kontaktyta har utvecklats. Exempel på några större projekt är miljövårdssatsningarna i Baltikum; tio yngre forskarstuderande har under 1992–1996 antagits till miljöprogrammet inom kemifakulteten. Programmet leder till licentiatexamen och sedan eventuellt också till doktorsexamen. KTH:s stora kompetens ger dessa unga forskare möjlighet att delta i pågående forsknings- och utvecklingsprogram, vilket ger dem en god kunskapsgrund för att själva medverka och bidra till att lösa miljöproblem i respektive land.

Femton stipendiater från Lettland har fått utbildning inom energiförsörjning och elkraft i samarbete med ABB. Undervattensteknik för sanering av kemiska produkter och krigsmateriel, som skall leda till att Estland, Lettland och Litauen lär sig att själv sanera runt sina kuster, har påbörjats. Ett saneringsprojekt har redan genomförts utanför Tallinn med finansiering från UD.

Fortsatt samarbete

Av de projekt som varit av långsiktig karaktär kommer 19 forskningsprojekt att fortsätta med annan finansär. Ett nytt projekt avser bildandet av ett konsortium mellan de tekniska högskolorna i Tallinn, Riga, Vilnius och Kaunas samt KTH och universiteten i Lund och Linköping. Detta konsortium bör

öppna många möjligheter att söka ekonomiskt stöd såväl hos svenska finansörer som hos ett antal olika EU-program.

För att framtida projekt skall bygga på samverkan och inte fungera som bistånd, bör framöver särskild vikt ges åt program som handlar om strategisk utbildningsplanering, samverkan högskola/näringsliv, projektledning och organisationsutveckling. En annan viktig åtgärd är att satsningarna är långsiktiga samt om möjligt organiserade i nätverksform enligt de modeller som de olika EU-programmen arbetar efter.

10 Luleå tekniska universitet

Universitetets Internationella grupp under ledning av rektor har beslutat om fördelning av medel efter ett ansökningsförfarande. Enligt en tidigare överenskommelsen mellan landets universitetsrektorer skulle Luleå tekniska universitet i första hand koncentrera sin verksamhet mot Rigas Tekniska universitet i Lettland.

Luleå tekniska universitet har under budgetåren 1991/92–1995/96 fördelat sammanlagt medel till 35 samarbetsprojekt, varav endast 8 varit forskningsprojekt. Det har funnits vissa betänkligheter mot att med begränsad erfarenhet av östsamarbete starta stora forskningsprojekt. Universitetet har därför i första hand prioriterat forskarutbildning och forskarutbyte inte minst för att höja nivån inom forskarutbildningen i Lettland. Det är endast under det första budgetåret som medel fördelades till kontaktresor, forskningsprojekt och forskarutbyten.

Tabell 8. Sammanställning av antal projekt och fördelade medel per budgetår
Luleå tekniska universitet

Budgetår	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr	Uppskattat antal projekt totalt
1991/92		508	29
1992/93	1 000	1 000	2
1993/94	1 028	1 037	3
1994/95	1 054	500	1
1995/96	1 621	Inga uppgifter	Inga uppgifter
Summa	–	–	–

Universitetet har bedrivit ett fyraårigt forskarutbildningsprogram, enligt "Sandwichmodellen," i samarbete med Rigas Tekniska universitet i Lettland. Modellen innebär en varvad distansutbildning, där doktoranden tillbringar en period i Sverige varje år och resterande tid vid sin heminstitution. Kontakten upprätthålls via telefax och e-post. För närvarande är fem doktorander från Lettland involverade i detta program inom ämnesområdena väg- och vattenteknik, materialteknik och energiteknik.

Effekter och hinder i samarbetet

De olika projekten har genomförts med varierande utbyte för inblandade parter. Av en intern utvärdering framgår, att det finns mycket stora skillnader i erfarenheter av samarbetet. En ”uppstramning” av verksamheten har skett efter de första årens erfarenheter för att säkerställa att medlen används på ett för Östeuropa gynnsamt sätt. Luleå tekniska universitets erfarenheter av forskarutbildning tillsammans med universitetet i Riga är mycket goda.

Fortsatt samarbete

Luleå tekniska universitet planerar att bidra till uppbyggnaden av en teknisk fakultet vid Pomor State University i Archangelsk i Ryssland genom att starta teknologiutbildning i Barentsregionen. Samtliga forskarutbildningsprogram pågår och kommer att fortsätta.

11 Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)

Aktuella medel har annonserats ut en gång per år. Rektor har fattat beslut efter att prodekanerna för respektive fakultet granskat ansökningarna.

Något samarbete med andra svenska lärosäten har inte varit aktuellt. Däremot förekommer ett intensivt nätverkssamarbete med de nordiska lantbruksuniversiteterna och en viss uppdelning av ansvarsområden har skett. I de baltiska länderna har ett motsvarande nätverk byggts upp mellan lantbruksuniversiteterna. För de båda nätverken finns en gemensam styrgrupp. Syftet är att alla i nätverket skall vara informerade om de insatser som görs, så att tillgängliga resurser utnyttjas på bästa sätt och dubbelarbete undviks.

SLU har under budgetåren 1991/92–1995/96 samt hösten 1996 fördelat medel till 229 projekt varav 32 forskningsprojekt. Forskningsprojekten har utgjort i genomsnitt 14 procent och forskarutbytet 58 procent av samarbetet. Forskarutbildning utgjorde 9 procent och kontaktresor och lärarutbyten cirka 10 procent vardera.

De huvudsakliga samarbetsländerna har varit Estland och Lettland men under det senaste budgetåret har kontakterna utvidgats även till Ryssland och Polen.

Huvudsakliga ämnesområden har varit miljö- och "husdjursämnen." Andra samarbetsområden har varit skogsvård, skogspatologi, reproduktionsteknik, mjölkproteiner, växtcellbiologi, ekologi och jordbruksbiologi.

SLU kan för närvarande inte ange hur många projekt som kommer att fortsätta. Förhoppningen är dock att ett antal samarbetsprojekt skall kunna fortsätta och att större projekt även fortsättningsvis finansieras via Miljödepartementet.

Tabell 9. Sammanställning av antal projekt och fördelade medel per budgetår
Sveriges lantbruksuniversitet

Budgetår	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr	Uppskattat antal projekt totalt
1991/92	2 000	1 457	31
1992/93	2 140	1 940	33
1993/94	2 201	1 850	44
1994/95	2 256	2 410	45
1995/96	3 470	3 291	76
Summa	12 067	10 948	229

Effekter och hinder för samarbetet

Många typer av samarbete och kunskapsöverföring har ägt rum, allt ifrån korta informationsbesök till mera formella kurser, forskarutbildning och landsbygdsutvecklingsprojekt. Erfarenheterna av samarbetet har varit mycket goda.

I början förekom ofta språkproblem. Numera talar de flesta yngre akademiker engelska. Ett annat problem har varit svårigheter att identifiera "rätt" samarbetspersoner. Ett återkommande problem har varit den svaga ekonomin i Baltikum. SLU:s institutioner har enskilt eller gemensamt försökt bidra med utrustning och i enskilda fall med medel till nödvändiga basfunktioner. Mycket tid har fått läggas ner på att söka anslag av olika slag.

Hittills har samarbetet och kunskapsöverföringen i huvudsak varit inriktad på de baltiska staterna. På sikt är det angeläget att öka kontakterna med universitet, institut och enskilda forskare i nordvästra Ryssland och Polen.

12 Chalmers tekniska högskola AB (CTH)

Forskare vid Chalmers har kunnat ansöka om stöd för bilateralt samarbete med länderna i Östeuropa varje år under perioden. Vicerektorn för forskarutbildning har fattat beslut om fördelning av medel. Medlen skulle i första hand användas för vistelser vid Chalmers av forskare och forskarstuderande från länder i Östeuropa.

Chalmers har inte haft något samråd med övriga svenska lärosäten då man i huvudsak byggt upp verksamheten kring redan befintliga kontakter.

Utöver dessa medel har flera forskargrupper tilldelats medel från SI, KVA och de europeiska programmen.

Chalmers har fördelat medel till 106 projekt under budgetåren 1991/92–1995/96 samt hösten 1996. Totalt uppgick antalet forskningsprojekt till fem. Tyngdpunkten har legat på forskarutbildning och forskarutbyte. Forskarutbildningsprojekten utgjorde i genomsnitt 50 procent och forskarutbytet 39 procent av samarbetsprojekten, resterande andel utgjordes av lärarutbytesprojekt. Inga kontaktresor har företagits.

Huvudsakliga samarbetsländer har varit Estland, Lettland, Ryssland och Polen. I Estland har samarbetet skett med universitetet i Tallinn och i Lettland med det tekniska universitetet i Riga. I Ryssland har samarbetet skett med Russian Academy of Science och i Polen med universiteten i Szezyn samt Tekniska högskolan i Warszawa.

Det är främst ämnena fysik, personskadeprevention, transportteknik, stadsbyggnad, arkitektur, geologi och miljö som har dominerat under perioden. I samarbete med Ryssland har främst fysik varit det huvudsakliga ämnet.

CTH kan inte ange antalet projekt som kan komma att fortsätta med annan finansiering.

Tabell 10. Sammanställning av antal projekt och fördelade medel per budgetår
Chalmers tekniska högskola

Budgetår	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr	Uppskattat antal projekt totalt
1991/92	0		
1992/93	2 000	1 900	17
1993/94	2 058	2 165	25
1994/95	2 110	2 110	27
1995/96	3 037	3 037	37
Summa	9205	9212	106

Effekter och hinder för samarbetet

De forskargrupper som tagit emot östeuropastipendiater har varit nöjda med samarbetet. Stipendiaterna har haft goda teoretiska kunskaper och god vetenskaplig skicklighet. Några stipendiater har avlagt licentiat- respektive doktorsexamen under vistelsen vid Chalmers. Bland hindren för samarbete nämns dålig post- och telekommunikation i östländerna.

Fortsatt samarbete

Ett villkor för ett fortsatt vetenskapligt utbyte med länderna i Östeuropa är fortsatt stor uthållighet och en långsiktig finansiering från svenskt håll. Regeringens särskilda medel har varit en förutsättning för flertalet av de vistelser/samarbetsprojekt som genomförts. En fortsatt satsning har stor betydelse för dessa länders utveckling och för fortsatt goda relationer mellan dem och Sverige

Bilaga 1

- 1. Sammanställning av huvudsakliga samarbetsländer och lärosäten**
  - 1.1 Budgetåret 1991/92
  - 1.2 Budgetåret 1992/93
  - 1.3 Budgetåret 1993/94
  - 1.4 Budgetåret 1994/95
  - 1.5 Budgetåret 1995/96 samt hösten 1996

- 2. Huvudsakliga samarbetsländer**
  - 2.1 Huvudsakliga samarbetsländer fördelade på projektkategorier
  - 2.2 Svenska lärosätens huvudsakliga samarbetsländer
  - 2.3 Svenska lärosätens huvudsakliga samarbetspartner

- 3. Sammanställning av projektkategorier per budgetår och lärosäte**
  - 3.1 Budgetåret 1991/92
  - 3.2 Budgetåret 1992/93
  - 3.3 Budgetåret 1993/94
  - 3.4 Budgetåret 1994/95
  - 3.5 Budgetåret 1995/96
  - 3.6 Fördelning av projektkategorier under budgetåren 1991/92–1995/96

1. Sammanställning av huvudsakliga samarbetsländer och lärosäten

1.1 Budgetåret 1991/92

	Huvudsakliga samarbetsländer och lärosäten i Osteuropa	Huvudsakliga ämnesområden	Antal personer involverade i Sverige/Östeuropa	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr
UU	Estland och Ryssland. Tartu universitet, St Petersburgs universitet, Moskvas universitet.	Farmakologi, fysik, juridik, företags-ekonomi, biokemi	70/71	2000	1 880
GU	Litauen. Med. Academy of Science in Kaunas, GU (Centrum för Sovjetun. och Europa).	Immunologi, miljövärd	29/30	1000	915
SU	Estland och Ryssland. St Petersburgs universitet.	Folklivsforskning, arkeologi	Inga uppgifter	1000	1000
UmU	Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland. Inga uppgifter om lärosäten.	Statsvetenskap, mikrobiologi, medicinsk kemi	21/39	1000	612
KI	Inga medel detta budgetår.			0	0
KTH	Inga medel detta budgetår.			0	0
LuTu	Lettland Riga Technical University.	Ingenjörsvetenskap	34/48	0	508
SLU	Estland. Estonian Agricultural University.	Skogsvård, skogspatologi, reproduktionsteknik	4/Inga uppgifter	2 000	1 457
CTH	Inga medel detta budgetår.			0	0

1.2 Budgetåret 1992/93

	Huvudsakliga samarbetsländer och lärosäten i Östeuropa	Huvudsakliga ämnesområden	Antal personer involverade i Sverige/Östeuropa	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr
UU	Estland.	Juridik, medicin, teologi Tartu universitet.	115/186	2 140	2 000
GU	Estland, Litauen och Ryssland. Universitetet i Tallinn, Med.Academy	Matematik, socialt arbete, pedagogik, immunologi of Sciences in Kaunas, S:t Petersburgs univ.	62/68	2 070	1 977
SU	Estland och Ryssland. S:t Petersburgs universitet.	Administration, ej ämnesbundet	Inga uppgifter	2 070	2 096
UmU	Estland, Lettland, Litauen, Ryssland och Polen. Lettlands statsuniversitet, Tartu universitet, Vilnius universitet, Med.Academy of Lublin, Marie Skłodowska universitet och S:t Petersburgs universitet.	Ekonomisk geografi, fysiologisk botanik, mikrobiologi, statsvetenskap, medicinsk kemi, matematisk statistik, företagsekonomi	57/168	2 070	1 789
KI	Estland, Tartu universitet, universitetet i Tallinn	Epidemiologi, biokemi, molekylärbiologi	37/73	2 000	1 629
KTH	Estland, Lettland, Litauen, Ryssland och Polen. Tekniska universitetet i de baltiska staterna. S:t Petersburgs universitet, universitetet i Gdansk. Tekniska universitet i Riga, Tallinn och Kaunas.	Datorteknik, fysik, matematik, miljövärd, undervattensteknik	17/41	2 000	2 104
LuTu	Lettland. Riga Technical university.	Ingenjörsvetenskap	Inga uppgifter	1000	1 000
SLU	Estland, Lettland och Litauen. Estonian Agricultural University, Tartu universitet, Latvia University of Agriculture.	Mjolkproteiner, växtcellbiologi, ekologi, reproduktion	Inga uppgifter	2 140	1 940
CTH	Lettland och Polen. Riga Technical university, universitetet i Szezin.	Fysik, transportteknik	Inga uppgifter	2 058	1 900

1.3 Budgetåret 1993/94

	Huvudsakliga samarbetsländer och lärosäten i Osteuropa	Huvudsakliga ämnesområden	Antal personer involverade i Sverige/Östeuropa	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr
UU	Estland och Ryssland. Tartu universitet, universitetet i Moskva.	Medicin, juridik, statistik, fysik, statsvetenskap	83/92	2 201	2 220
GU	Estland, Litauen och Ryssland.	Anatomi, immunologi, miljö och hälsa, biofysik	68/97	2 130	2 208
SU	Ryssland. S:t Petersburgs universitet.	Geokemi/geologi. Uppbyggnad av forskningsbibliotek i Baltikum	Inga uppgifter	2 130	2 035
UmU	Lettland och Ryssland. University of Latvia. S:t Petersburgs universitet, Kola Science Center (Murmansk).	Ekonomisk geografi, medicinsk kemi, matematisk statistik, företagsekonomi, miljöekonomi, rymdfysik	51/100	2 130	1 651
KI	Estland och Lettland. Tartu universitet.	Farmakologi, mikrobiologi	58/128	2 058	1 900
KTH	Estland, Lettland, Litauen. Tekniska universitetet i Tallinn, Riga, Kaunas	Miljövärd, fysik, vattenårdsteknik	Inga uppgifter	2 058	2 132
LuTu	Lettland. Riga Technical University.	Ingenjörsvetenskap	3/9	1 028	1 037
SLU	Estland och Lettland. Estonian Agricultural University, Latvia University of Agriculture.	Jordbruksbiologi, skogsbiologi, avverkningsplanering, morfologisk teknik	Inga uppgifter	2 201	1 850
CTH	Estland, Polen och Ryssland. Universitetet i Tallinn, Tekn. högskolan i Warszawa, Russian Academy of Science.	Fysik, personskadeprevention, transportteknik, arkitektur.	Inga uppgifter	2 058	2 165

1.4 Budgetåret 1994/95

	Huvudsakliga samarbetsländer och lärosäten i Östeuropa	Huvudsakliga ämnesområden	Antal personer involverade i Sverige/Östeuropa	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr
UU	Estland och Ryssland. Tartu universitet, S:t Petersburgs universitet.	Medicin, filosofi, juridik, statsvetenskap, fysik, kemi	90/114	2 256	2 256
GU	Estland, Litauen och Polen. Med.Academy of Sciences in Kaunas, universitetet i Riga, Universitetet i Lublin.	Immunologi, kemi, vårdlararutbildning	52/73	2 183	1 974
SU	Ryssland. S:t Petersburgs universitet.	Geokemi/geologi Uppbyggnad av forskningsbibliotek i Baltikum.	Inga uppgifter	2 183	2 200
UmU	Estland och Polen. Tartu universitet, Madame Curie i Lublin, EU-Centret i Gdansk.	Juridik, pedagogik, matematisk statistik, fysiologi	61/101	2 183	926
KI	Estland, Tartu universitet.	Farmakologi, immunologi, barnmedicin	49/110	2 110	2 312
KTH	Estland, Lettland och Litauen. Tekniska universitetet i Tallinn, Riga, Kaunas.	Miljövärd, fysik, undervattensteknik	22/48	2 110	2 310
LuTu	Lettland. Riga Technical University.	Ingenjörsvetenskap	1/2	1 054	500
SLU	Estland och Litauen. Estonian Agricultural University, Lithuanian University.	Reproduktionsteknik, radioesiumteknik	Inga uppgifter/2	2 256	2 410
CTH	Ryssland. Russian Academy of Science.	Fysik	Inga uppgifter	2 110	2 110

1.5 Budgetåret 1995/96 samt hösten 1996

	Huvudsakliga samarbetsländer och lärosäten i Östeuropa	Huvudsakliga ämnesområden	Antal personer involverade i Sverige/Osteuropa	Anvisade medel Tkr	Fördelade medel Tkr
UU	Estland och Ryssland. Tartu universitet, S:t Petersburgs universitet.	Medicin, farmaci, fysik, kemi, matematik, juridik, statsvetenskap	74/125	3 470	3 470
GU	Estland och Lettland. Tartu universitet, Riga universitet.	Fysikalisk kemi, fysik och miljöfysik	60/82	3 358	2 986
SU	Inga uppgifter för detta budgetår			3 358	Inga uppgifter
UmU	Estland och Ryssland. Tartu universitet, Adam Mickiewicz University of Poznan.	Statsvetenskap, fysiologi, pedagogik, medicinsk kemi	63/184	3 358	3 528
KI	Estland, Tartu universitet.	Farmakologi	35/59	3 245	2 797
KTH	Estland, Lettland och Litauen. Tekniska universitet i Tallinn, Riga och Kaunas.	Miljövärd, fysik, undervattensteknik	43/76	3 245	3 111
LuTu	Inga uppgifter för detta budgetår.			1 621	Inga uppgifter
SLU	Estland, Ryssland och Polen. Tartu universitet, universitetet i Komi.	Biologisk bekämpning, vommikro- biologi, kvalitetssäkring och mjölkprodukter, virulensgener	Inga uppgifter	3 470	3 291
CTH	Estland, Ryssland och Polen. Estonian Agricultural University, Russian Academy of Science Tekn. högskolorna i Warzawa och Gdansk.	Fysik, personskadeprevention, stadsbyggnad, geologi och miljö	Inga uppgifter	3 037	3 037

2. Huvudsakliga samarbetsländer

2.1 Huvudsakliga samarbetsländer fördelade på projektkategorier

Fördelning i procent

	Ryssland	Vitryssland	Estland	Lettland	Litauen	Polen	Annat
Kontaktresor	22%	2%	24%	19%	18%	10%	5%
Forskarutbildning	18%	0%	25%	21%	19%	11%	6%
Forskarutbyte	23%	5%	22%	15%	14%	13%	10%
Lärarytbyte	18%	0%	35%	22%	10%	10%	4%
Forskningsprojekt	20%	2%	22%	19%	18%	15%	5%
Summa	20%	2%	24%	19%	17%	12%	6%

2.2 Svenska lärosätens huvudsakliga samarbetsländer

	UU	GU	SU	Umu	KI	KTH	LuTu	SLU	CTH
Ryssland	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vitryssland		x		x			x		
Estland	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Lettland				x	x	x	x	x	x
Litauen		x		x	x	x		x	
Polen		x		x		x	x	x	x
Annat	x	x		x			x	x	x

Anm: Andra länder som lärosätena haft samarbete med är följande: Tjeckien, Rumänien, Bulgarien och Ungern.

2.3 Svenska lärosätens huvudsakliga samarbetspartner

	UU	GU	SU	Umu	KI	KTH	LuTu	SLU	CTH
S:t Petersburgs universitet	x	x	x	x					x
Kola Science Center				x					
Russian academy of Sciences		x							x
Moskvas universitet	x	x	x						
Musikhögskolan, Moskva							x		
Petrozavodsk State Center				x					
Brain Research Institute, Moskva		x						x	
Universitetet i Komi									
Universitetet i Tallinn		x	x		x				
Universitetet i Tartu	x			x	x				
Estonian Agricultural University								x	x
Tallinn Technical university						x	x		x
Universitetet i Riga							x		
Riga Technical University		x		x			x		x
Latvia University of agriculture									
Universitetet i Vilnius		x						x	
Vilnius Technical University						x			
Medical Academy of Sciences in Kaunas		x							
Litauens Vetenskapsakademi in Kaunas		x							
Lithuanian Agricultural University								x	
Universitetet i Warzawa	x		x						
Tekniska högskolan i Warzawa									x
Tekniska högskolan i Gdansk									x
Marie Skłodowska universitet									
Universitetet i Sczeszin				x					x
Adam Mickiewicz, Poznan				x					
Universitetet i Lublin (Madame Curie)				x					
Polar Geophysical Institute				x					
Universitetet i Sofia									
Universitetet i Lviv, Ukraina		x						x	

3. Sammanställning av projektkategorier per budgetår och lärosäte

3.1 Budgetåret 1991/92

	Forsknings- projekt	Kontaktresor	Forskar- utbildning	Forskarutbyte	Lärarytbyte	Antal projekt totalt
UU	31	7	5	12	1	56
GU	15	6	3	1	1	26
SU	1	0	0	0	9	10
UmU	3	2	2	4	0	11
KI	0	0	0	0	0	0
KTH	0	0	0	0	0	0
LuTu	8	15	0	6	0	29
SLU	1	5	3	21	1	31
CTH	0	0	0	0	0	0
Summa	59	35	13	44	12	163

3.2 Budgetåret 1992/93

	Forsknings- projekt	Kontaktresor	Forskar- utbildning	Forskarutbyte	Lärarytbyte	Antal projekt totalt
UU	42	19	12	15	6	94
GU	22	9	5	3	1	40
SU	3	0	0	3	14	20
UmU	8	8	5	8	2	31
KI	8	4	20	0	0	21
KTH	16	6	4	13	0	17
LuTu	0	0	2	0	0	2
SLU	6	5	3	17	2	33
CTH	0	0	10	6	1	17
Summa	105	51	51	59	25	275

3.3 Budgetåret 1993/94

	Forsknings- projekt	Kontaktresor	Forskar- utbildning	Forskarutbyte	Lärarytbyte	Antal projekt totalt
UU	31	11	9	15	4	70
GU	22	7	7	2	2	38
SU	15	0	0	0	3	19
UmU	23	6	6	7	1	23
KI	32	13	19	0	0	64
KTH	21	16	6	12	3	21
LuTu	0	1	2	0		3
SLU	4	5	4	26	5	44
CTH	1	0	13	9	2	25
Summa	148	59	53	62	18	307

3.4 Budgetåret 1994/95

	Forsknings- projekt	Kontaktresor	Forskar- utbildning	Forskarutbyte	Lärarytbyte	Antal projekt totalt
UU	24	5	11	17	7	64
GU	20	5	10	6	0	41
SU	25	0	0	0	0	25
UmU	5	7	5	13	0	30
KI	31	13	13	0	0	57
KTH	19	5	8	17	1	22
LuTu	0	0	1	0	0	1
SLU	5	2	5	29	4	45
CTH	2	0	11	12	2	27
Summa	129	37	53	82	12	312

3.5 Budgetåret 1995/96

	Forsknings- projekt	Kontaktresor	Forskar- utbildning	Forskarutbyte	Lärarytbyte	Antal projekt totalt
UU	30	8	15	20	4	77
GU	25	2	8	1	0	36
SU	Inga uppgifter					
UmU	8	4	2	9	1	24
KI	29	12	10	0	0	51
KTH	17	3	7	13	2	19
LuTu	Inga uppgifter					
SLU	16	6	6	40	8	76
CTH	2	0	19	14	2	37
Summa	125	35	48	83	15	320

3.6 Fördelning av projektkategorier under budgetåren 1991/92-1995/96

Procentuell fördelning

	Andel forskningsprojekt	Andel kontaktresor	Andel forskarutbildning	Andel forskarutbyte	Andel lärarytbyte
1991/92	36	21	8	27	7
1992/93	38	19	22	24	9
1993/94	49	19	21	23	7
1994/95	42	12	21	30	4
1995/96	40	11	21	30	5
Genomsnitt hela perioden	36	15	17	27	5

Bilaga 2

Högskoleverkets rapportserie

Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor

Bilagor:

- Bilaga 1: Vägledning för lärosäten vid bedömning av kvalitetsarbete
- Bilaga 2: Handledning för bedömare av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor

Högskoleverkets rapportserie 1995:1 R

Grundskollärautbildningen 1995

Högskoleverkets rapportserie 1996:1 R

Examensrättsprövning – Utbildning i biodynamisk odling

Högskoleverkets rapportserie 1996:2 R

Tillsynsrapport – Avgiftsfri utbildning

Högskoleverkets rapportserie 1996:3 R

Examensrättsprövning – Konstnärlig kandidat- och magisterexamen

Högskoleverkets rapportserie 1996:4 R

Examensrättsprövning – Kyrkomusikalisk utbildning vid Sköndalsinstitutet

Högskoleverkets rapportserie 1996:5 R

Kvalitetsarbete vid universitet och högskola

Högskoleverkets rapportserie 1996:6 R

Vårdutbildningar i högskolan – En utvärdering

Högskoleverkets rapportserie 1996:7 R

Årsrapport för universitet och högskolor 1994/95

Högskoleverkets rapportserie 1996:8 R

Forskarutbildningen inom det språkvetenskapliga området

– En utvärdering

Högskoleverkets rapportserie 1996:9 R

The National Quality Audit of Higher Education in Sweden

Högskoleverkets rapportserie 1996:10 R

Avgiftsbelagd utbildning i privat regi – En utredning

Högskoleverkets rapportserie 1996:11 R

Kriterier för benämningen universitet – En utredning

Högskoleverkets rapportserie 1996:12 R

Kvinnor och män i högskolan. Från gymnasium till forskarutbildning

Högskoleverkets rapportserie 1996:13 R

Swedish Universities & University Colleges 1994/95 – Short Version of Annual Report

Högskoleverkets rapportserie 1996:14 R

Examensrättsprövning – Teologisk utbildning vid frikyrkliga seminarier och vid Umeå universitet

Högskoleverkets rapportserie 1996:15 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Borås

Högskoleverkets rapportserie 1996:16 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet

Högskoleverkets rapportserie 1996:17 R

Examensrättsprövning - Uppföljning av teologisk utbildning

Högskoleverkets rapportserie 1996:18 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Jönköping

Högskoleverkets rapportserie 1996:19 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Karlstad

Högskoleverkets rapportserie 1996:20 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lärarhögskolan i Stockholm

Högskoleverkets rapportserie 1996:21 R

Högskoleprovet – Genom elva forskares ögon

Högskoleverkets rapportserie 1996:22 R

Högskola på Gotland

Högskoleverkets rapportserie 1996:23 R

Rätt att inrätta professurer

Högskoleverkets rapportserie 1996:24 R

Årsrapport för universitet & högskolor 1994/95 - Kortversion

Högskoleverkets rapportserie 1996:25 R

Förslag till meritvärdering vid urval på betyg – Högskoleverkets förslag till

meritvärdering av nya och gamla gymnasiebetyg m.m.

Högskoleverkets rapportserie 1996:26 R

Redovisning vid universitet och högskolor – Rapport till regeringen

Högskoleverkets rapportserie 1996:27 R

Quality Audit of Uppsala University

Högskoleverkets rapportserie 1996:28 R

Tillsynsrapport – Forfarande med inaktiva doktorander

Högskoleverkets rapportserie 1996:29 R

Examensrättsprövning – Prövning av medieutbildningen vid Medie-

högskolan i Uppsala

Högskoleverkets rapportserie 1996:30 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid fem lärosäten

Högskoleverkets rapportserie 1997:1 R

Högskoleutbildningar inom vård och omsorg – En utredning

Högskoleverkets rapportserie 1997:2 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan Kristianstad

Högskoleverkets rapportserie 1997:3 R

Examensrättsprövning – Lärarutbildning vid högskolorna i Borås och

Halmstad

Högskoleverkets rapportserie 1997:4 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Örebro

Högskoleverkets rapportserie 1997:5 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

Högskoleverkets rapportserie 1997:6 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Operahögskolan i

Stockholm

Högskoleverkets rapportserie 1997:7 R

Kvalitet och förändring

Högskoleverkets rapportserie 1997:8 R

Rekryteringsmål för kvinnliga professorer – ett regeringsuppdrag

Högskoleverkets rapportserie 1997:9 R

Examensrättsprövning – Utbildningar vid Södertörns högskola

Högskoleverkets rapportserie 1997:10 R

Examensrättsprövning – Grundskolläroreexamen vid Högskolan i Falun/

Borlänge, Högskolan i Jönköping och Högskolan i Kristianstad

Högskoleverkets rapportserie 1997:11 R

Examensrättsprövning – Utbildningar vid Företagsekonomiska Institutet,

Stockholms Musikpedagogiska Institut och Högskolan i Gävle/Sandviken

Högskoleverkets rapportserie 1997:12 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i

Karlskrona/Ronneby

Högskoleverkets rapportserie 1997:13 R

Examensrättsprövning – Utbildning i pedagogiskt drama vid tre

folkhögskolor

Högskoleverkets rapportserie 1997:14 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Gävle/

Sandviken

Högskoleverkets rapportserie 1997:15 R

Poänggivande uppdragsutbildning i högskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:16 R

Årsrapport för universitet & högskolor 1995/96
Högskoleverkets rapportserie 1997:17 R

*Swedish Universities & University Colleges 1995/96 – Short Version
of Annual Report*
Högskoleverkets rapportserie 1997:18 R

Årsrapport för universitet och högskolor 1995/96 – Kortversion
Högskoleverkets rapportserie 1997:19 R

*Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Mälardalens
högskola*
Högskoleverkets rapportserie 1997:20 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Danshögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:21 R

*Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungliga
Musikhögskolan*
Högskoleverkets rapportserie 1997:22 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lunds universitet
Högskoleverkets rapportserie 1997:23 R

*Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i
Halmstad*
Högskoleverkets rapportserie 1997:24 R

*Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i
Kalmar*
Högskoleverkets rapportserie 1997:25 R

Kandidat- och magisterexamen vid Kungliga Musikhögskolan
Högskoleverkets rapportserie 1997:26 R

*Uppföljning av resurstilldelningssystemet för grundläggande
högskoleutbildning – ett regeringsuppdrag*
Högskoleverkets rapportserie 1997:27 R